MALİ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURULU BAŞKANLIĞI

KİTLE İMHA SİLAHLARININ YAYILMASININ FİNANSMANININ (KİSYF) ÖNLENMESİNE YÖNELİK REHBER

EKİM 2025

İÇİNDEKİLER

I. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 1
Kitle İmha Silahı (KİS) 1
Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanı (KİSYF) 1
Çifte Kullanımlı Mallar 1
Malvarlığı 1
Fon 1
Malvarlığının Dondurulması 1
II.ULUSLARASI DÜZENLEMELER 2
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GÜVENLİK KONSEYİ (BMGK) KARARLARI 2
1540 (2004) sayılı BMGK Kararı 2
1718 (2006) sayılı BMGK Kararı 2
2231 (2015) sayılı BMGK Kararı 3
MALİ EYLEM GÖREV GÜCÜ (FATF) TAVSİYELERİ 3
ULUSLARASI İHRACAT KONTROL REJİMLERİ 4
III.ULUSAL DÜZENLEMELER VE UYGULAMALAR 4
ULUSAL RİSK DEĞERLENDİRMESİ (URD) 4
7262 SAYILI KANUN VE İKİNCİL MEVZUAT 5
BMGK Kararları Kapsamında Yasaklanan İşlem ve Faaliyetler 5
Malvarlığının Dondurulmasına İlişkin Hükümler 6
Kararların Yayımlanması ve Başvuru Yolları 6
Kararların İcrası 7
Denetim ve İş Birliği Komisyonuna İlişkin Hükümler 7
3578 SAYILI CUMHURBAŞKANI KARARI 8
IV.MALVARLIĞININ DONDURULMASINA İLİŞKİN UYGULAMA 9
Dondurma Kararları 9
Kararların Uygulanmasına Yönelik Denetimler 9
Yükümlülüğe Aykırı Davranılması Halinde Uygulanacak Cezalar 10
V.KİSYF TİPOLOJİLERİ VE GÜNCEL TRENDLER 10
VI.GÜNCEL ÇALIŞMALAR, TÜRKİYE'NİN FATF VE BMGK NEZDİNDEKİ DURUMU 12

I.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kitle İmha Silahı (KİS)

Kullanılması ile çevresel yıkım, geniş çaplı maddi tahribat, kitlelerin ölümü veya yaralanmasına sebep olan nükleer, radyolojik, kimyasal ve biyolojik silahlardır.

Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanı (KİSYF)

Nükleer, radyolojik, kimyasal veya biyolojik silahların ulusal yasalara veya uluslararası yükümlülüklere aykırı olarak üretimi, geliştirilmesi, temini (hem teknolojiler hem de meşru olmayan amaçlar için kullanılan çifte kullanımlı mallar dâhil), depolanması, taşınması, ticareti veya kullanılması amacıyla doğrudan veya dolaylı olarak tamamen veya kısmen her türlü fon toplama veya finansal hizmet sağlama fiilleri ile bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesine yardımcı olacak her türlü işlem ve faaliyetlerdir.

Çifte Kullanımlı Mallar

Barışçıl ve meşru amaçlarla kullanılabilen, ancak aynı zamanda kitle imha silahlarının geliştirilmesi, üretimi, taşınması veya yayılmasında da kullanılma olasılığı bulunan her türlü madde, malzeme, teknoloji, yazılım veya ekipman çifte kullanımlı mal olarak kabul edilmektedir.

Malvarlığı

Bir gerçek veya tüzel kişinin;

1) Kısmen veya tamamen mülkiyetinde veya zilyetliğinde bulunan ya da doğrudan veya dolaylı olarak kontrolünde olan fon ve gelir ile bunlardan elde edilen veya bunların birbirine dönüştürülmesinden hasıl olan menfaat ve değeri,

2) Adına veya hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişinin kısmen veya tamamen mülkiyetinde ya da zilyetliğinde bulunan fon ve gelir ile bunlardan elde edilen veya bunların birbirine dönüştürülmesinden hasıl olan menfaat ve değeri, ifade etmektedir.

Fon

Her ne surette elde edilmiş olursa olsun para veya değeri para ile temsil edilebilen banka kredisi, banka ve seyahat çeki, havale, menkul kıymet, hisse senedi, teminat, tahvil, bono, poliçe, kredi mektubu ve benzeri kıymetler ile taşınır veya taşınmaz, maddi veya gayri maddi, her türlü mal, hak, alacak ve bunlar üzerinde bir mülkiyet hakkını veya menfaati tevsik ve temsil eden elektronik veya dijital ortamdakiler de dâhil olmak üzere her türlü belgeye fon denir.

Malvarlığının Dondurulması

Malvarlığının ortadan kaldırılmasının, tüketilmesinin, dönüştürülmesinin, transferinin, devir ve temlik edilmesinin ve sair tasarruf işlemlerinin önlenmesi amacıyla, malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisinin tamamen kaldırılması veya mevzuatta istisna tutulan haller çerçevesinde kısıtlanmasıdır.

II. ULUSLARASI DÜZENLEMELER

KİS'lerin yayılmasının önlenmesine yönelik adımlardan ilki 1970 yılında yürürlüğe giren Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşması (NSYÖA) olarak kabul edilmektedir. Nükleer silahsızlanma, yayılmanın önlenmesi ve nükleer enerjinin barışçıl kullanımı konularını ele alan söz konusu anlaşmaya Türkiye 1979 yılında taraf olmuştur.

Bu tarihten sonra yürürlüğe giren ve Türkiye'nin de taraf olduğu daha spesifik anlaşma ve sözleşmeler şöyle sıralanabilir: Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Antlaşması (CTBT), Kimyasal Silahlar Sözleşmesi (CWC), 1975 yılında yürürlüğe giren Biyolojik Silahlar Sözleşmesi (BWC), Anti-Personel Kara Mayınlarının Kullanımının, Depolanmasının, Üretiminin ve Devredilmesinin Yasaklanması ve Bunların İmhası ile İlgili Sözleşme (Ottava Sözleşmesi), Belirli Konvansiyonel Silahların Kullanımının Yasaklanması veya Sınırlandırılması Sözleşmesi, Balistik Füze Yayılmasına Karşı Lahey Davranış İlkeleri Rehberi.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GÜVENLİK KONSEYİ (BMGK) KARARLARI

1540 (2004) sayılı BMGK Kararı[1]

BMGK tarafından KİSYF'ye yönelik olarak çıkarılan ve üye devletler için bağlayıcılığı olan en önemli düzenleme, şüphesiz 2004 yılında çıkarılan 1540 sayılı BMGK Kararıdır.

Asıl amacı KİS'lerin, bunların nakil araçlarının ve ilgili malzemelerin devlet dışı aktörlerce kullanımının yayılmasının önlenmesi olarak görülse de söz konusu karar ile üye devletlere KİS'lerin finansmanının engellenmesine yönelik birçok yükümlülük getirilmiş ve yayılmanın finansmanı ile mücadelede genel çerçeve çizilmiştir. Ayrıca, müteakip kararlar ile spesifik konularda üye devletlerin alacağı önlemlere değinilmiştir.

1718 (2006) sayılı BMGK Kararı[2]

Kuzey Kore'nin nükleer ve balistik füze denemelerinin kısıtlanması amacıyla, nükleer programı ile ilgili kişi ve kuruluşlara silah ambargosu, malvarlıklarının dondurulması ve seyahat yasağı uygulanması ile bu amaçla kullanılabilecek ürünlere ilişkin ithalat ve ihracatın yasaklanmasını içeren karardır.

Söz konusu karar ve müteakip kararlar doğrultusunda BMGK tarafından oluşturulan yaptırım listesinde, Kuzey Kore ile iltisaklı gerçek ve tüzel kişiler yer almaktadır.

1718 sayılı Karara müteakiben oluşturulan Komite bünyesinde iştigal eden Uzmanlar Paneli, Kuzey Kore'ye ilişkin başta yaptırımlar olmak üzere birçok konuda çalışmalar yürütmektedir.

[1] https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n04/328/43/pdf/n0432843.pdf
[2] https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n06/572/07/pdf/n0657207.pdf

Yılda 2 kez hazırlanarak Komiteye sunulan raporlar konuya ilişkin önemli çalışmalar barındırmaktadır.[3]

2231 (2015) sayılı BMGK Kararı[4]

BMGK'nin daimî üyeleri ABD, İngiltere, Fransa, Rusya ve Çin'in yanı sıra, Almanya ve AB ile İran arasında 2015 yılında imzalanan ve İran'ın nükleer zenginleştirme programına kısıtlama getiren Ortak Kapsamlı Eylem Planı'nın (JCOPA)[5] yürürlüğe girmesi ve şartlarının yerine getirilmesine yönelik hükümler içeren karardır.

2231 sayılı Karar ve müteakip kararlar doğrultusunda BMGK tarafından oluşturulan yaptırım listesinde İran'ın nükleer programı ile iltisaklı gerçek ve tüzel kişiler yer almaktadır.

MALİ EYLEM GÖREV GÜCÜ (FATF) TAVSİYELERİ

Karapara aklama (suç gelirlerinin aklanması) ve terörizmin finansmanıyla mücadelede küresel standartları belirleyen Mali Eylem Görev Gücü (FATF), 2012 yılında KİSYF ile mücadeleye yönelik çalışmaları da görev alanına dâhil etmiştir.

- FATF'in *"Yayılmaya ilişkin hedeflenen mali yaptırımlar"* başlıklı 7'nci tavsiyesinde[6]; ülkelerin KİSYF'nin önlenmesi, bastırılması ve engellenmesine ilişkin BMGK Kararlarına uyması amacıyla hedefe yönelik mali yaptırımları uygulaması gerektiği vurgulanarak, BMGK tarafından yaptırım uygulanan herhangi bir kişi veya kuruluşun fonlarının veya diğer varlıklarının gecikmeksizin dondurulması ve hiçbir fon veya diğer varlığın doğrudan veya dolaylı olarak bu kişi veya kuruluşlarca veya bu kişi veya kuruluşların yararına kullandırılmasının önlenmesi tavsiye edilmiştir.

- 2020 yılında Tavsiye 1 ve 2'de yapılan düzenlemelerle, ülkelerce KİSYF'ye yönelik ulusal risk değerlendirmelerin yapılması, kurumlar arası gerekli koordinasyonun sağlanması ve bu konuda diğer ülkelerle iş birliğinde bulunulması konularına değinilmiştir.

- Yine 2021 yılında Tavsiye 15'in Açıklayıcı Notuna yapılan bir ekleme ile ülkelerce sanal varlıklar ve sanal varlık hizmet sağlayıcılarına yönelik KİSYF risk değerlendirmesinin yapılması öngörülmüştür.

- FATF tarafından BMGK'nin 1540, 1718 ve 2231 sayılı Kararları ve müteakip kararlara yönelik 2021 yılında hazırlanan Rehber[7] ve 2021 yılında risk değerlendirme ve azaltmaya yönelik güncellenen Rehber[8] KİSYF'ye ilişkin konuların anlaşılmasında oldukça önem arz etmektedir.

[3] https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n24/032/68/pdf/n2403268.pdf
[4] https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n15/225/27/pdf/n1522527.pdf
[5] https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n15/225/49/pdf/n1522549.pdf
[6] https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html
[7] https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Financingofproliferation/Guidance-counter-proliferation-financing.html
[8] https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Financingofproliferation/Proliferation-financing-risk-assessment-mitigation.html

ULUSLARASI İHRACAT KONTROL REJİMLERİ

KİS'ler ile çifte kullanımlı malzeme ve teknolojilere yönelik Türkiye'nin de taraf olduğu ihracat kontrol rejimleri aşağıdaki gibidir. Bunlardan en önemlisi konvansiyonel silahların ve çift kullanımlı malzeme ve teknolojinin ihracatını kontrol etmeyi hedefleyen Wassenaar Düzenlemesi'dir.

Tablo - 1 : Türkiye'nin de taraf olduğu ihracat kontrol rejimleri

Sıra	Rejim	Kuruluş Tarihi	Türkiye Taraf Olduğu Tarih
1	Wassenaar Düzenlemesi	1996	1996
2	Füze Teknolojisi Kontrol Rejimi	1987	1997
3	Zangger Komitesi	1971	1999
4	Nükleer Tedarikçiler Grubu	1974	2000
5	Avustralya Grubu	1985	2000

III. ULUSAL DÜZENLEMELER VE UYGULAMALAR

ULUSAL RİSK DEĞERLENDİRMESİ (URD)

2020 yılı Ekim ayında FATF'in 1'inci ve 2'nci Tavsiyeleri ve bunlara ilişkin Açıklayıcı Notlarda yapılan değişikliklerle, ülkelerce finansal kuruluşlar, finansal olmayan belirli iş ve meslek gurupları (FOBİM) ve kripto varlık hizmet sağlayıcılarına (KVHS) yönelik KİSYF'ye ilişkin risklerin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve bu risklerin anlaşılması gerektiği belirtilmiştir.

Diğer bir ifadeyle, ülkelerin 7'nci Tavsiyede ayrıntıları verilen hedeflenen mali yaptırımların potansiyel ihlali, uygulanmaması veya bunlardan kaçınılmasına ilişkin risklerin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve anlaşılması amacıyla gerekli tedbirleri alması gerekli kılınmıştır.

Bu doğrultuda, Denetim ve İş Birliği Komisyonunca 2023 yılında ülkemizin URD Raporu'nun hazırlanması amacıyla, Komisyon üyesi kurumların katılımıyla bir Çalışma Grubunun oluşturulmasına karar verilmiştir.

2024 yılında söz konusu Çalışma Grubunun yaptığı çalışmalar sonucunda öncelikle *KİSYF URD Metodolojisi* kabul edilmiştir. Bu çerçevede, ilgili tüm kurum ve kuruluşların katılımı ile elde edilen istatistikler tasnif edilmiş ve bilimsel değerlendirme kriterleri gözetilerek 2025 yılı Mart ayında ülkemizin *KİSYF'ye ilişkin Ulusal Strateji Belgesi* kabul edilerek yürürlüğe girmiş ve buna bağlı olarak *URD Raporu* kabul edilmiştir.

KİSYF'ye ilişkin URD Raporu[9]'nun özet hali, kamuoyu ile paylaşılması uygun görülen bilgileri ihtiva edecek şekilde Başkanlık sitesinden yayınlanmış ve ilgili kurum ve kuruluşlara resmi yazı ile iletilmiştir.

Bu çalışmalarla birlikte, FATF'in 7'nci Tavsiyesi ekseninde BMGK'nin Kuzey Kore ve İran odaklı KİSYF yaptırım rejimlerinin ihlali ve olası etkileri üzerine değerlendirmelerde bulunulmuş, KİSYF tehditlerinin ve kırılganlıklarının belirlenmesi sağlanmış ve halen

[9] https://masak.hmb.gov.tr/ulusal-risk-degerlendirmesi

uygulamada olan tedbirlerin bu riski azaltma konusundaki etkinliğinin artırılması amaçlanmıştır.

7262 SAYILI KANUN VE İKİNCİL MEVZUAT

31 Aralık 2020 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7262 Sayılı Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun'un amacı BMGK'nin KİSYF'nin önlenmesine yönelik yaptırım kararlarının uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

7262 sayılı Kanun ve sonrasında çıkarılan ikincil mevzuatta düzenleme altına alınan hususlara aşağıda özet olarak yer verilmektedir:

BMGK Kararları Kapsamında Yasaklanan İşlem ve Faaliyetler

7262 sayılı Kanunda KİSYF kapsamında yasaklanan işlem ve faaliyetler aşağıda belirtildiği şekilde detaylı olarak düzenlenmiştir:

Tablo - 2: 7262 sayılı Kanunda yasaklanan işlem ve fiiller

Yasak İşlem ve Faaliyetler	
1-BMGK tarafından listelenen; - Kişi veya kuruluşlara, - Veya bunlar tarafından doğrudan veya dolaylı olarak kontrol edilen kişi veya kuruluşlara, - Ya da bunların adına veya hesabına hareket eden kişi veya kuruluşlara, - Ya da bunların yararına,	Her türlü fon toplanması veya sağlanması ya da bunların Türkiye'de iş ortaklığına ya da başkaca iş ilişkilerine girmesi YASAKTIR.
2-Yasaklanan nükleer, balistik füze programları veya diğer faaliyetlerle ilgili olarak; - Organizasyonlara veya bunlar tarafından doğrudan veya dolaylı olarak kontrol edilen kişi veya kuruluşlara, - Ya da bunlar adına veya hesabına hareket eden kişi veya kuruluşlara ya da bunların yararına,	Her türlü fon toplanması veya sağlanması YASAKTIR.
3-BMGK tarafından listelenen; - Kişi, kuruluş ve organizasyonların[10], -Veya bunlar tarafından doğrudan veya dolaylı olarak kontrol edilen kişi veya kuruluşların, - Ya da bunların adına veya hesabına hareket eden kişi veya kuruluşların;	- Türkiye'de temsilcilik açması, her türlü faaliyette bulunması, faaliyetlerini gerçek veya tüzel kişiler aracılığıyla doğrudan ya da dolaylı olarak yürütmesi, - Bankalarının Türkiye'de şube veya temsil ofisi açması ya da iş ortaklığına girmesi, - Bankaları ile iş ortaklığı kurulması, sermaye ortaklığına gidilmesi veya muhabir banka ilişkisi tesis edilmesi YASAKTIR.
4-BMGK tarafından izin verilen hâller dışında ilgili kararların kapsamına bağlı olarak bu kararlarda belirtilen madde, malzeme ve ekipmanın ithali, ihracı, transiti ve teknolojinin transferi veya nükleer faaliyetlere ya da nükleer silah atma sistemlerinin geliştirilmesine katkı sağlanması veya destek verilmesi YASAKTIR.	

[10] Organizasyon: BMGK'nin 2270 (2016) sayılı Kararında atıf yapılan hükümete ve/veya partiye bağlı organizasyonları ifade etmektedir.

Malvarlığının Dondurulmasına İlişkin Hükümler

BMGK tarafından yaptırım uygulanan kişi, kuruluş ve organizasyonlara ilişkin kararın iç hukukumuza dercedilmesi süreci 7262 sayılı Kanunun 3'üncü maddesi ile hüküm altına alınmıştır. Malvarlığının dondurulmasına ilişkin hükümlere aşağıda yer verilmektedir:

Tablo - 3: 7262 sayılı Kanunda malvarlığının dondurulması

Malvarlığının Dondurulması	
1-BMGK tarafından listelenen; - Kişi veya kuruluşların, - Veya bunlar tarafından doğrudan veya dolaylı olarak kontrol edilen kişi veya kuruluşların, - Ya da bunların adına veya hesabına hareket eden kişi veya kuruluşların,	- Türkiye'de bulunan malvarlıkları ile deniz ulaşım araçlarının dondurulması, - Veya Kanun'da belirtilen yasaklama kararları ile bu kararların kaldırılması kararları, Cumhurbaşkanının Resmî Gazete'de yayımlanan kararıyla gecikmeksizin uygulanır.
2-BMGK tarafından listelenen; - Organizasyonların veya bunlar tarafından doğrudan veya dolaylı olarak kontrol edilen kişi veya kuruluşların, - Ya da bunların adına veya hesabına hareket eden kişi veya kuruluşların,	Kanun'da belirtilen yasaklı işlem ve faaliyetlerde bulunduklarına ilişkin makul sebeplerin varlığı hâlinde Komisyonun önerisi üzerine Türkiye'deki malvarlıkları Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı ile gecikmeksizin dondurulur.
3- Verilen kararların Resmî Gazete'de yayımlanması ile birlikte nihai listeler, ilgili kamu kurum ve kuruluşları tarafından internet sitelerinde gecikmeksizin yayımlanır.	
4- Verilen kararların icrası ve sonuçları bakımından bu Kanunda düzenlenen hükümler saklı kalmak üzere 6415 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.	
5- Verilen yasaklama kararları ilgisine göre yetkili kamu kurum ve kuruluşları tarafından derhâl yerine getirilir.	

Kararların Yayımlanması ve Başvuru Yolları

7262 sayılı Kanunda KİSYF kapsamında alınan kararların yayımlanması ve bunlara karşı yapılacak başvuru yolları aşağıda belirtildiği şekilde düzenlenmiştir:

Tablo - 4: 7262 sayılı Kanunda listeleme kararları ve başvuru yolları

BMGK Listeleme Kararları ve Kararlara Karşı Başvurular	
1- BMGK'nin 1718 (2006) ve 2231 (2015) sayılı Kararları uyarınca kişi, kuruluş, organizasyon ve deniz ulaşım araçlarına ilişkin listeleme kararları ve listeden çıkarma kararları,	i) Dışişleri Bakanlığı aracılığı ile gecikmeksizin Başkanlığa iletilir ve Başkanlıkça ilgili formatta hazırlanarak ivedilikle Cumhurbaşkanlığı'na gönderilir. ii) Cumhurbaşkanınca bu kapsamda alınan kararlar gecikmeksizin Resmî Gazete'de yayımlanır.
2- Listeleme kararlarına karşı ilgililerce BMGK'ye yapılacak başvurular,	i) Varsa ilgili belgeler de eklenerek yazılı ve gerekçeli olarak komisyona bildirilir. ii) BMGK'nin 1718 (2006) ve 2231 (2015) sayılı Kararları ile belirlenen başvuru mercii ve yöntemlerine ilişkin düzenlemeler gözetilerek komisyon tarafından değerlendirilir. iii) Uygun görülen başvurular Başkanlık tarafından BMGK'ye iletilmek üzere Dışişleri Bakanlığı'na gönderilir.

Kararların İcrası

7262 sayılı Kanun, BMGK'nin 1718 (2006) ve 2231 (2015) sayılı Kararları doğrultusunda verilen kararların icrası ve sonuçları konusunda Kanunda düzenlenen hükümler saklı kalmak üzere 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun ilgili hükümlerinin uygulanmasını öngörmektedir.

Ayrıca, söz konusu kararların icrası hususunda, 6415 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelik ile paralel olarak Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanunun Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile ayrıntılı olarak düzenlemeye gidilmiştir.

Dolayısıyla, terörizmin finansmanı kapsamında alınan dondurma kararlarının icrası ve dondurulan malvarlığının yönetimine ilişkin usul ve esaslar KİSYF'nin önlenmesine ilişkin alınan kararların uygulanmasında da geçerlidir.

Denetim ve İş Birliği Komisyonuna İlişkin Hükümler

Denetim ve İş Birliği Komisyonunun kuruluşu ve çalışmalarına yönelik düzenlemelere 7262 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinde yer verilmiştir. Buna göre Komisyon, Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) Başkanının başkanlığında, aşağıda belirtilen kurumlardan en az Genel Müdür veya Başkan Yardımcısı düzeyinde katılacak üyelerden oluşur:

Tablo - 5: 7262 sayılı Kanunda Denetim ve İş Birliği Komisyonu

-KOMİSYONUN TEŞKİLİ VE ÇALIŞMA USÜLÜ-	
1-Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanı (Başkan) 2-Adalet Bakanlığı (üye) 3-Dışişleri Bakanlığı (üye) 4-Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (üye) 5-İçişleri Bakanlığı (üye) 6-Milli Savunma Bakanlığı (üye) 7-Ticaret Bakanlığı (üye) 8-Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (üye) 9-Hazine Kontrolörleri Kurulu Başkanlığı (üye) 10-Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı (üye) 11-Nükleer Düzenleme Kurumu (üye) 12-Sermaye Piyasası Kurulu (üye)	-Yılda en az iki defa toplanır ve katılanların en az dokuzunun oyu ile karar verir. -Başkan ve üyeler görevde iken yerlerine başkalarını görevlendiremezler. -Komisyon üyeleri, Kanun ve bu Yönetmeliğin kendi kurum ve kuruluşlarında uygulanmasının takibinden yetkili ve sorumludurlar. -Komisyonun sekretaryasını MASAK yürütür. -Görüş ve bilgilerine gerek duyulan kurum ve kuruluşların temsilcileri Komisyona çağrılabilir. -Komisyonca, bilgi ve belge istediği takdirde talepte bulunulan kişi, kurum ve kuruluşlar, kanunlarda yer alan hükümlere dayanarak bilgi ve belge vermekten kaçınamazlar.

Tablo - 6: 7262 sayılı Kanunda Denetim ve İş Birliği Komisyonunun görevleri

-KOMİSYONUN GÖREVLERİ-
1- BMGK'nin listeleme kararlarına karşı yapılan başvuruları kabul etmek.
2- BMGK'nin 1718 (2006) sayılı Kararında belirtilen organizasyonlar tarafından doğrudan veya dolaylı olarak kontrol edilen kişi veya kuruluşların ya da bunların adına veya hesabına hareket eden kişi veya kuruluşların Türkiye'deki malvarlığının dondurulması amacıyla Cumhurbaşkanı'na öneride bulunmak.
3-Kişi ve kuruluşlar ile deniz ulaşım araçlarının BMGK'nin 1718 (2006) ve 2231 (2015) sayılı Kararları gereğince oluşturulan listelere eklenmek üzere BMGK'ye teklif edilmesi amacıyla Cumhurbaşkanı'na öneride bulunmak.
4-Uygulamaya ve alınması gereken tedbirlere ilişkin kamu kurum ve kuruluşlarına görüş bildirmek ve öneride bulunmak.
5- Kanunun 5 inci maddesinde belirtilen idari para cezalarına karar vermek.
6- Cumhurbaşkanının Kanun kapsamında aldığı yasaklama ve yasaklamanın kaldırılmasına ilişkin kararlarının ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının internet sitelerinde listeler halinde yayımlanmasını temin etmek.
7- Kanun ve ilgili yönetmeliğin etkin ve eksiksiz bir şekilde uygulanmasını teminen rehberler ve uygulama kılavuzları yayınlamak, eğitim, çalıştay, panel ve seminerler ile farkındalık artırıcı faaliyetler düzenlemek.
8- Yasak işlem ve faaliyetlerin tespiti üzerine suç duyurusunda bulunmak ve gerekli görülmesi halinde BMGK'ye iletilmek üzere durumu Dışişleri Bakanlığına bildirmek.
9- Kanunda ve bu Yönetmelikte verilen diğer görevleri yerine getirmek.

3578 SAYILI CUMHURBAŞKANI KARARI

7262 sayılı Kanunun 31.12.2020 tarihinde yürürlüğe girmesinin hemen akabinde 24.02.2021 tarihinde yürürlüğe giren 3578 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı[11] ile 7262 sayılı Kanunun 2'nci maddesinin üçüncü fıkrasına istinaden BMGK tarafından izin verilen hâller dışında ithalatı, ihracı ve transit transferi yasaklanan mallar ile Kuzey Kore ve İran'a ilişkin kişi, kuruluş ve gemilere yönelik dondurma listelerine yer verilmiştir.

Tablo - 7: Türkiye'de Kuzey Kore'ye yönelik yaptırım kararları

Kuzey Kore Yaptırımları
EK-1 sayılı listede yer alan kişi ve kuruluşların malvarlıkları dondurulmuştur. • Kuzey Kore'ye yönelik, 80 gerçek ve 75 tüzel kişiden oluşan yaptırım listesi EK-2 sayılı listede yer alan işlem ve faaliyetler yasaklanmıştır. • Muharebe araçları, füze ve füze sistemleri, helikopter ve gemi gibi ulaşım araçları, endüstriyel makinalar, uçak yakıtı vs. ürünlerin ticareti, danışmanlık hizmetleri, kurye ile altın ticareti, lüks malların ticareti (kilim, halı, yatlar, yarış arabaları, mücevherler vs.) EK-3 sayılı listede yer alan madde, malzeme ve ekipmanın ithali, ihracı ve transiti ile teknolojilerin transferi yasaklanmıştır.

[11] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/02/20210224M2-1.pdf

- Nükleerde ve füzelerde kullanılabilir malzemeler, kimyasal/biyolojik silahlarda kullanılabilir malzemeler, çift kullanımlı konvansiyonel silah, malzeme ve teknolojiler, kitle imha silahları ile ilgili malzeme ve parçalar.

EK-4 sayılı listede deniz ulaşım araçları dondurulmuştur.

- Kuzey Kore'ye yönelik 59 gemiden oluşan yaptırım listesi

Tablo - 8: Türkiye'de İran'a yönelik yaptırım kararları

İran Yaptırımları

EK-5 sayılı listede kişi ve kuruluşların malvarlıkları dondurulmuştur.

- İran'a yönelik 23 gerçek kişi ve 61 tüzel kişiyi kapsayan yaptırım listesi,
- 01.10.2025 tarih ve 10438 sayılı Cumhurbaşkanı Kararıyla listede değişiklik yapılmıştır

  -20 gerçek ve 17 tüzel kişi daha yaptırım listesine eklenmiştir.

EK-6 ve EK-7 sayılı listede yer alan madde, malzeme ve ekipmanın ithali, ihracı ve transiti ile teknolojilerin transferi yasaklanmıştır.

- Nükleer reaktörler ve bu amaç için özel olarak tasarlanan veya hazırlanan teçhizat ve bileşenler, nükleer olmayan reaktör malzemeleri, nükleer yakıt imalat tesisleri vs.
- Nükleer çift kullanım malzemeleri, teçhizat, düzenek ve bileşenler, ölçüm cihazları vs.

EK-8 sayılı listede yer alan madde, malzeme ve ekipmanın ithali, ihracı ve transiti ile teknolojilerin transferi yasaklanmıştır.

- Füze teknolojileri Kontrol Rejimi Ekipman, Yazılım ve Teknolojileri

IV. MALVARLIĞININ DONDURULMASINA İLİŞKİN UYGULAMA

Dondurma Kararları

7262 sayılı Kanunun 31.12.2020 tarihinde yürürlüğe girmesinden bu yana Türkiye tarafından 1718 ve 2231 sayılı BMGK Kararları kapsamında 10 adet Cumhurbaşkanlığı Kararı alınmış olup bunlardan 24.02.2021 ve 01.10.2025 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararları dışındaki diğer 8 karar hâlihazırda listede bulunan kişilere yönelik güncelleme kararı olmuştur.

Bu kararlarla Kuzey Kore'ye yönelik 80 gerçek ve 75 tüzel kişi ile 59 gemiye, İran'a yönelik 43 gerçek kişi ve 78 tüzel kişiye yaptırım uygulanmıştır.

Kararların Uygulanmasına Yönelik Denetimler

1718 ve 2231 sayılı BMGK Kararları ve müteakip kararlar kapsamında ülkemizce alınan yaptırım kararlarının yerine getirilip getirilmediğine yönelik olarak MASAK tarafından yapılan denetimlere ilişkin istatistikler aşağıdaki gibidir.

Tablo - 9: KİSYF kapsamında MASAK tarafından yapılan denetimler

DENETLENEN YÜKÜMLÜ SAYISI			
2021	**2022**	**2023**	**2024**
241	162	168	177

Yükümlülüğe Aykırı Davranılması Halinde Uygulanacak Cezalar

7262 sayılı Kanun'da, söz konusu yaptırımlara aykırı davranılması halinde aşağıdaki cezai müeyyidelerin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır:

Tablo - 10: KİSYF kapsamındaki yaptırım kararlarının ihlalinde uygulanacak cezalar

<table>
<tr><th colspan="3">CEZAİ MÜEYYİDELER</th></tr>
<tr><td>1-Malvarlığının dondurulmasıyla ilgili alınan kararın gereğini yerine getirmeyen veya yerine getirmekte ihmal veya gecikme gösteren kişilere,</td><td>Fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir.</td><td rowspan="3">-Fiili gerçekleştiren kişinin bir tüzel kişinin organ veya temsilcisi olması veya organ veya temsilcisi olmamakla birlikte tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde görev üstlenmiş bulunması hâlinde ayrıca bu tüzel kişiye on bin Türk lirasından iki milyon Türk lirasına kadar idari para cezası verilir.

-Fiilin bir özel hukuk tüzel kişisinin yararına gerçekleştirilmesi hâlinde verilecek idari para cezasının üst sınırı elli milyon Türk Lirasıdır. Bu fıkra uyarınca verilecek idari para cezası, tespit edilmesi hâlinde işleme veya eyleme konu miktardan az olamaz.</td></tr>
<tr><td>2-Kanunun 2'nci maddesinin birinci ve ikinci fıkrasında yer alan yasaklara aykırı hareket edenler</td><td>Fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan beş yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.</td></tr>
<tr><td>3-Kanunun 2'nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan yasaklara aykırı hareket edenler, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, iki yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.</td><td>Fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, iki yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.</td></tr>
<tr><td colspan="3">4- İdari para cezasına karar vermeye Komisyon yetkilidir.
5-Yukarıdaki fiillerin;
-Kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.
-Suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek ceza bir kat artırılır.
-Bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.</td></tr>
</table>

V. KİSYF TİPOLOJİLERİ VE GÜNCEL TRENDLER

FATF, FATF benzeri bölgesel kuruluşlar ve BM Uzmanlar Paneli gibi uluslararası kuruluşlarca yapılan çalışmalarda öne çıkan KİSYF tipolojilerinde dikkat çeken yöntemlere aşağıda yer verilmektedir:

- *Paravan şirket kullanımı*: Özellikle mali kontrollerin ve müşterinin tanınması tedbirlerinin daha gevşek uygulandığı, serbest bölge, vergi cenneti gibi ülkelerde mukim paravan şirketlerin kullanımı,
- *Aracı şirket kullanımı*: Yasal ticari faaliyetlerinin yanında KİSYF amacıyla hassas malların ticaretine/nakliyesine aracılık eden, rotasını düzenleyen, yine daha gevşek kontrollerin uygulandığı ülkelerde mukim şirketlerin kullanımı,
- Sevkiyat, ürün içeriği ve ticaretin tarafları ile ilgili sahte veya yanıltıcı fatura, gümrük beyannamesi, konşimento düzenlenmesi, ticaret işlemine yönelik sigorta yaptırılması,
- Sevkiyatın üçüncü ülkelere yapılıyor görünmesi, ancak açık denizlerde veya teslim ülkesine sevkiyat yapıldıktan sonra malzemelerin KİS üretimi amacıyla yeniden aktarılması,
- Ödemenin nakit olarak ya da ödemelerle ilgili daha düşük müşterini tanı kontrollerinin uygulandığı para ve değer transferi hizmet sağlayıcıları ile gerçekleştirilmek istenmesi,

- Yaptırım rejimine tabi ülkelerin yurtdışında görevli büyükelçileri de dâhil kamu görevlileri vasıtası ile ülkelerine para gönderilmesi,
- Yaptırım rejimine tabi ülkelerin yurtdışında özellikle emek yoğun sektörlerde çalışan vatandaşları tarafından ülkelerine para gönderimi için kayıtlı veya kayıt dışı para ve değer transferi hizmet sağlayıcıları ile kripto varlık hizmet sağlayıcılarının kullanılması,
- Muhabirlik ilişkileri kapsamında, özellikle akreditifli ödeme şekillerinde bahse konu belgelere dayanarak finansal işlem ve ödeme talep edilmesi ve gerçekleştirilmesi,
- Tüm riskin ithalatçı ülkede kaldığı peşin ihracat veya cari hesap sözleşmesine dayanan ödemelerin yapılması ve bu yolla aracı finansal kuruluşun işlemi destekleyen belgeleri inceleme sorumluluğunun olmaması,
- Paravan ya da aracı şirketlerin kurulduğu daha gevşek kontrollerin ve müşterini tanı tedbirlerinin uygulandığı ülkelerde mukim bankaların aracılık ettiği işlemlerin yapılması,
- KİS edinmeyi amaçlayan devletlerin kamu iktisadi teşekkülleri ile ve yine kamu bankaları ile işlem yapılmasının talep edilmesi.

Bunların dışında, son dönemde ortaya çıkan ve büyük ölçüde yeni teknolojilerin suiistimalini konu edinen KİSYF yöntemleri aşağıdaki gibidir:

- *Kripto Varlıkların Suiistimali*: Kripto varlık işlem sayılarının ve hacimlerinin artması ile birlikte, yaptırım uygulanan aktörlerin uluslararası yaptırım rejimlerinden kaçınmak için kripto para birimleri ve diğer yeni teknolojileri kullanmasına yönelik artan bir küresel eğilim söz konusudur. Kripto varlıkların fon toplama ve transferi aracı olarak kullanılması, ekonomik değerlerin hedef ülkelere fiziksel varlık gerektirmeyen yeni bir yolla kaçırılmasına izin vermektedir. Son yıllarda BM Uzmanlar Paneli raporlarına da yansıdığı şekli ile, KİSYF amacıyla kripto madenciliği, kripto borsalarına gerçekleştirilen siber saldırı, siber hırsızlık ve dolandırıcılık faaliyetlerinde artış olduğu değerlendirilmektedir.

- *Maddi Olmayan Teknoloji Transferi*: Maddi olmayan (intangible) teknoloji transferinin mal ticareti gibi somut olmaması, bu nitelikte olan teknoloji transferinin ve hizmet ticaretinin ölçülmesini ve kontrolünü, sonuç olarak yönetimini zorlaştırmaktadır. Ayrıca mal ticareti gibi fiziki teslim gerektirmediği ve gümrüklerden geçerken fiziki kontrol yapılamadığı için maddi olmayan teknoloji transferi karşılığı yapılan ödemelerin kripto varlıklar ile gerçekleştirilmesi kolaylaşmaktadır. Ayrıca dünya genelinde maddi olmayan teknoloji transferinde henüz tam olarak ortak tanımlar ve standartlar oluşturulamamıştır.

- *Yapay Zekânın Ortaya Çıkardığı Tehditler*: Yapay zeka, KİS veya öncül teknolojilerin geliştirilmesini veya üretilmesini kolaylaştırıcı etki göstermekte, yapay zeka yardımı ile bölünebilir malzemeler veya toksik maddeler üretilebilmekte ve silahlanma konusunda gerekli bilgiye sahip olmayanlar KİS yetenekleri kazanabilmektedir. Örneğin, Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü (KSYÖ)'nün toplantılarında da ifade edildiği üzere, özellikle ticareti kontrol altında tutulan bazı kimyasalların yapay zekadan istifade edilerek üretilmesinin mümkün hale gelmesi KİS'in yayılması ve buna ilişkin finansman risklerini ortaya çıkarmaktadır.

VI. GÜNCEL ÇALIŞMALAR, TÜRKİYE'NİN FATF VE BMGK NEZDİNDEKİ DURUMU

7262 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra Türkiye hızlı bir şekilde harekete geçerek 1718 ve 2231 sayılı BMGK Kararları doğrultusunda alınan tüm listeleme kararlarını gecikmeksizin uygulamaya koymuştur.

Denetim ve İş Birliği Komisyonu ile bağlı alt çalışma gruplarında yapılan çalışmalar ile ilgili kurum ve kuruluşların konu hakkındaki farkındalığı ve iş birliği çabaları artırılmıştır.

Bu çabalar doğrultusunda, Türkiye FATF'in kitle imha silahlarının finansmanına yönelik hedeflenen yaptırımlara ilişkin 7'nci Tavsiyesine tam uyumlu hale gelmiştir.

FATF'in 1'inci, 2'nci, 7'nci ve 15'inci Tavsiyelerinin Açıklayıcı Notlarında belirtilen hususlara ilişkin olarak çıkarılan sektörel bazlı şüpheli işlem rehberlerinde *"Kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı"* konusunda şüphe kategorilerine yer verilerek olası şüpheli işlem tipolojileri sayılmıştır.

Tablo - 11: KİSYF kapsamındaki şüpheli işlem tipleri

KİTLE İMHA SİLAHLARININ YAYILMASININ FİNANSMANINA İLİŞKİN TİPLER	
T-010-5.1	İşlemin nükleer silahların yayılması ile ilintili bir yabancı ülkedeki kişi veya kuruluşu içermesi.
T-010-5.2	İşlemin nükleer silahları yönlendirme şüphesi bulunan bir yabancı ülkedeki kişi veya kuruluşu içermesi.
T-010-5.3	Müşterinin veya karşı tarafın ya da adresin kamuya açık *malvarlığı dondurulanlar listesi*nde yer alan taraflardan biriyle benzerlik göstermesi veya ihracat kontrol düzenlemeleriyle ilgili ihlal geçmişinin bulunması.
T-010-5.4	Müşteri faaliyetinin iş profili ile uyumlu olmaması ya da nihai kullanıcı bilgilerinin nihai kullanıcının iş profili ile uyumlu olmaması.
T-010-5.5	Bir nakliye firmasının ürünün nihai varış noktası olarak belirtilmesi.
T-010-5.6	Mal siparişinin belirtilen son kullanıcının ülkesi haricindeki yabancı ülkelerden firmalar veya kişiler tarafından verilmesi.
T-010-5.7	İşlemin, gönderildiği ülkenin teknik seviyesi ile uyumlu olmayan malların sevkiyatını içermesi (örneğin, yarı iletken üretim malzemesinin elektronik endüstrisi olmayan bir ülkeye gönderilmesi).
T-010-5.8	İşlemin, olası paravan şirketleri içermesi (örneğin, şirketler yüksek düzeyde işletme sermayesine sahip değildir veya diğer paravan şirket göstergelerini sergiler).
T-010-5.9	İşlemin, mal alışverişi yapan şirketlerin temsilcileri diğer bir deyişle aynı sahipler veya yönetim arasındaki bağlantıları göstermesi.
T-010-5.10	Gönderinin ve/veya finansal işlemin karışık güzergâhının olması.
T-010-5.11	Ticari finansman işleminin, yetersiz ihracat kontrol kanunları olan veya ihracat kontrol kanunlarının yetersiz uygulandığı ülkelerden sevkiyat güzergâhını kapsaması.
T-010-5.12	İşlemin yetersiz ihracat kontrol kanunlarına sahip veya ihracat kontrol kanunlarının yeterince uygulanmadığı ülkelerde bulunan kişileri veya şirketleri kapsaması.
T-010-5.13	İşlemin normal coğrafi ticaret modellerine uygun olmayan malların sevkiyatını içermesi.
T-010-5.14	İşlemin KA/TFM kontrollerinde bilinen eksiklikleri olan ve/veya yetersiz ihracat kontrol kanunları olan veya ihracat kontrol kanunlarının yetersiz uygulandığı ülkelerde yerleşik finansal kurumları içermesi.
T-010-5.15	İşlem sırasında elde edilen belgelere dayanarak, gönderinin beyan edilen değerinin nakliye maliyeti karşısında açıkça değerinin altında kalması.
T-010-5.16	Ticari belgelerde ve mali akışlarda yer alan isimler, şirketler, adresler, nihai varış yeri gibi bilgilerde tutarsızlıklar olması.
T-010-5.17	Teminat mektubunun aslında ya da başka belgelerde belirtilmeyen taraflara elektronik talimatlar veya ödemeler yapılması.

Son olarak, yükümlüler bazında özellikle finansal kuruluşlar nezdinde kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanının önlenmesi kapsamında kurum politikaları güncellenmekte ve risk bazlı yaklaşım çerçevesinde gerekli önlemler alınmaktadır.